

U anafori (kanonu službe) Sv. Jakoba iz Saruga moli se u prvom dijelu, da se Bog smiluje radi proroka i apostola, radi zaređenih svećenika i slavnih mučenika, radi blagoslovenih pravednika i uzdržljivih djevoja, radi evanđelista: Mateja, Marka, Luke i Ivana. To bi dakle bila bizantska proskomidija u drugom obliku. Ovdje nema prave konsekracije nego se samo historijski pripovijeda, što se dogodilo na posljednjoj večeri ovako: »Ti si uzeo kruh u svoje svete ruke, da ga daš tvojim čistim apostolima. Ti, koji si tada blagoslovio, blagoslovi i sada ovaj hljeb. Koji si tada prelomio, prelomi i sada ovaj hljeb!«

Nad vinom govori: »I opet si uzeo miješajući kalež sa vinom i vodom, da ga daš svetim svojim učenicima. Koji si tada posvetio, posveti, Gospode, i sada ovaj kalež! Koji si tada razdijelio, dijeli i sada ovu čašu. Koji si tada ujedinio, ujedini i sada ovaj kalež sa ovim kruhom, da bude tvoje tijelo i tvoja krv «

Iza toga dolazi epikleza, koja u početku glasi: »Neka se otvore vrata svijetla i neka se rastvore vratnice slave i povući će se zavjesa ispred lica Očeva, i gle, neka siđe Janje Božje i neka stoluje na ovom svećeničkom stolu, koji je preda mnom, tvojim slugom, pripravljen. I bit će poslan Melos, strašni ognjeni mač. Neka se on pokaže nad ovim hljebom i kaležom i neka svrši ovu euharistiju!«

Kad bi pisac bio znao isporučiti ove dvije anafore sa drugim obrascima liturgija na istoku, bio bi učinio veliku uslugu znanosti. Isto je tako bilo potrebno prikazati historijski razvitak ovih dviju anafora.

Dr Janko Šimrak.

Orientalia Christiana 1934: N. De Baumgarten: Généalogies des branches régnantes des Rurikides du XIII au XVI siècles (*Orientalia Christiana* num. 94. 1934). Učeni pisac iznosi devetnaest tabela genealogija sa opširnim tumačem i kazalom. Sigurna je stvar, da ova rasprava znači veliki doprinos za povijest Rurikovića prema najnovijem povjesnom istraživanju.

Num. 95: F. S. Müller: Die unbefleckte Empfängnis der hl. Jungfrau im Bekenntnisse der koptischen u. aethiopischen Kirche.

T. Spačil: Può S. Cipriano essere invocato come testimonio per il primato? — Ova rasprava iz pera jednoga od današnjih najboljih poznavalaca istočne bogoslovije od velike je važnosti, iako je nastala prigodom prikaza jedne knjige.

Stanovište Sv. Ciprijana kartaškoga vazda je zadavalo velike muke i historičarima i dogmatičarima u pitanju njegova odnosa prema rimskom biskupu kao nasljedniku Sv. Petra. Iz Ciprijanova glavnoga djela »De unitate ecclesiae« i iz njegovih poslanica navodali su se citati za i protiv. Godine 1910. izdao je profesor na katoličkom bogoslovnom fakultetu u Münchenu Hugo Koch raspravu: »Cyprian u. der römische Primat.« Koch bi htio sa svom silom dokazati, da kad Ciprijan kaže, da je crkva sagrađena na Petru kao pećini, ne misli ništa drugo izreći nego samo to, da

je Krist započeo svoju crkvu graditi sa Petrom i da je obećao i dao najprije Petru vlast u crkvi, a tu je istu vlast malo kasnije dao i svima apostolima. Dakle kad je Krist obećao Petru, da će se na njemu kao na pećini temeljiti Crkva, onda je htio naglasiti samo to, da će biti samo jedna crkva, ne više crkvi. Petar je prema tomu bio tip ili simbol jedinstva crkve i njegov primat nije bio ništa drugo nego samo privremeni primat ili primat simbola i tipa. To je Kochovo mišljenje dakako samoga njega uvelo ravno u protestantsku crkvu, a na jednoj i drugoj strani uzvitalo nove rasprave. Katoličko su stanovište branili: Adam, Bruders, Chapman, Ernst, Kneller i Seitz, a protestantsko Harnack i Achelis. Profesor na katoličkom teološkom fakultetu u Breslau dr Bernhard Poschmann izdao je 1933. godine djelo o tom pitanju pod naslovom: »Ein kritischer Beitrag zur Frage des Primats bei Cyprian.« Taj je isti pisac još godine 1908. izdao djelo »Die Sichtbarkeit der Kirche nach der Lehre des hl. Cyprian.« Prof. Spačil konstatira, da je Poschmann u novoj raspravi podvrgao reviziji neke tvrdnje svoje prve knjige i da se u pitanju odnosa Ciprijana prema Petru i rimskoj stolici stavlja na stanovište, koje se potpuno razilazi od stanovišta, što su ga do sada u tom pitanju općenito prihvaćali katolički pisci. Poschmann je došao do ovih novih rezultata: Ciprijan ne priznaje primata Petrova gledom na druge apostole; da je Petar primio primat ili vlast gledom na druge apostole, o tom ništa ne kaže Ciprijan; ali s druge strane pripisuje Petru neki primat. Taj je primat bez svake sumnje nešto realna i trajnoga. On je prije svega primat po vremenu, jer je Petru Gospodin prvomu dao vlast. To je primat časti. Ali još više: crkva je sagrađena na Petru, pa je on stvarni princip jedinstva crkve. Ko nije u organskom jedinstvu sa Petrom, taj je izvan crkve.

Spačil pobija stanovište Poschmannovo, da Ciprijan ne zastupa primat jurisdikcije, pa dolazi do ovih ispravnih rezultata o stanovištu Ciprijana prema primatu: Ciprijan ne samo da priznaje Petra središtem crkvenoga jedinstva i izvorom svake vlasti u crkvi, nego pripisuje apostolu i vrhovnu jurisdikciju. Ciprijan je dakle naglasio temelj i izvor primata, ali u svojoj borbi sa rimskim biskupima oko obnavljanja krsta nad hereticima nije mogao svatiti sve nužne posljedice te vrhovne vlasti.

Num. 96. Sdislaus Obertynski: Die Floretiner Union der polnischen Armenier u. ihr Bischofskatalog. — To je vrlo cijenjeni prinos za povijest flarentinske unije i sudjelovanja poljske armenske crkve na njemu.

Num. 97. Georg Hofmann S. J.: Griechische Patriarchen u. Römische Päpste. — Poznati historičar na papinskom orientalnom institutu iznosi u ovom svesku nastavak svojih studija o odnosima grčkih carigradskih patrijarha prema papama.

Num. 98. D. dr Sebastian Euringer: Der aethiopische Anaphora des hl. Basilius.

Num. 88. Theophilus Spačil: *Doctrina theologiae orientis separati de revelatione, fide, dogmate, pars prima: doctrina theologiae orientis separati exponitur.* — Ovaj se svezak proteže od 145—390 stranice. Pisac raspravlja o mišljenjima novijih bogoslova odijeljene crkve o naravi i postanku religije uopće, o revelaciji, o izvorima objave, o Svetom Pismu, o tradiciji, o dogmi. U posljednjem paragrafu isporučuje ovu nauku s naukom katoličke crkve.

Dr J. Šimrak.

Ljudevit Lallemand: Nauka o duhovnom životu. Izdanje »Vrela života«, knjižnice za duhovni život. Knjiga prva. Preveo kateheta Petar Živković, str. 280, format 12 $\frac{1}{2}$ —17 $\frac{1}{4}$. Cijena kad se naruči sama ova knjiga 30 din. Za one koji se odmah pretplate na ovogodišnja izdanja obje knjige stoje skupa samo 40 Din (Sarajevo, Sokolović M. Paše, 5. — U elegantnoj opremi, na posve bijelom papiru s modernim omotom koga resi simbolički znak: »Jelen na vrelu«... što ga je izradio naš akademski slikar Gabriel Jurkić, izašla je prva knjiga ove novopokrenute biblioteke. S prvih stranica upada u oči lagani stil i čist hrvatski jezik. O Lallemandu i njegovoj duhovnoj nauci ne treba ni govoriti. On je ovim djelom postao najslavniji duhovni pisac svoga stoljeća. Prednost je njegovoga djela što na jednostavan i povezan način obrađuje sve strane duhovnog života. Što piše s nekom toplinom i uvjerljivošću, koje neodoljivo osvajaju. Zbog sveg ovog možemo reći, da pojava biblioteke »Vrela života« u ovakovoj opremi i s ovakovim djelima kao što je ovo prvo treba smatrati pravim književnim događajem na području naše duhovne literature. Neočekivano velik odaziv, što ga je biblioteka doživjela još prije izlaska ove prve knjige govori, da je ona pogodila prave želje i težnje čitalačke publike i da je čeka, ako Bog htjedne, velika budućnost. S pretplatom treba požuriti, jer je naklada ograničena. Novac slati čekom na »Vrelo života«, pod br. III.

Crnica Dr. O. A., Glavni događaji iz povijesti Preslavne Gospe od Zdravlja, Split — Dobri. Izdala uprava Svetišta Gospe od Zdravlja, Split — Dobri. Šibenik 1934. Str. 99, cij. D 5.

Čudotvorna Gospa od Zdravlja, koja se štuje velikom pobožnošću u crkvi OO. Franjevaca u Splitu na Dobromu, na daleko je poznata sa čudesnih ozdravljenja i drugih bezbrojnih milosti što ih dijeli svojim štovateljima. Dr .O. A. Crnica, dosadašnji upravitelj iz Njezina svetišta, iznio je u ovoj brošuri glavne događaje iz Njezine prošlosti. Opisao je naime posebne zgode, u kojima je Preslavna Gospa od Zdravlja pritekla u pomoć svom odabranom narodu na Dobromu i svima drugima koji su ju u pomoć zvali. Gospa od Zdravlja je u pravom smislu »Pučka Gospa«, jer Nju štuju i u pomoć zazivaju svi slojevi puka, a Ona siromasima pomaže i ondje, gdje bi ljudska znanost mogla pomoći. Na svršetku pisac dodaje 45 novijih milosti, koje je Majka Božja udijelila svojim štovateljima, preko ove svoje čudotvorne Prilike, u posljednje vrijeme, a u kojima se očitó vidi prst Božji. — I vanjska je strana brošure vrlo ukusna. — Preporučamo.